ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

บทความวิจัย

ผลของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

พิมพ์ณัฐชา สุไลมาน พย.ม[1]* สุพรรษา สุวรรณชาตรี ปร.ด. [2]
ปาลิดา สายรัตทอง พัฒนพิชัย ปร.ด.[3] ญาดา ชีระจินต์ วท.บ.[4]

Received: 10 October 2023
Revised: 28 December 2023
Accepted: 29 December 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ทดลองใช้ และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้กรอบแนวคิดของทาบา 1) การศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมหลังจากวิเคราะห์ความต้องการ 3) การเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดรวบรวมเนื้อหา 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 6) การจัดประสบการณ์ และ 7) การกำหนดการประเมินผล

ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย หลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผล โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และหลังการทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า 1) ค่าคะแนนความรู้หลังผ่านหลักสูตรฝึกอบรม ($\overline{X}$ = 16.17, SD = 1.44) สูงกว่าก่อนผ่านหลักสูตรฝึกอบรม ($\overline{X}$ = 9.90, SD = 1.54) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 2) ค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถหลังผ่านหลักสูตรฝึกอบรม ($\overline{X}$ = 40.36, SD = 2.35) สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ($\overline{X}$ = 15.60, SD = 3.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

คำสำคัญ: หลักสูตรฝึกอบรม การให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิด วัยรุ่น นักศึกษาวิชาชีพครู

[1] * อาจารย์ ,วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก
Corresponding author: E-mail: pimnatcha.sulaiman@gmail.com
[2] อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
[3] อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
[4] อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

Effect of developing training courses on improving contraceptive counseling ability of teachers' professional students

Received: 10 October 2023
Revised: 28 December 2023
Accepted: 29 December 2023

Pimnatcha Sulaiman M.N.S [1*] Supansa Suvanchatree Ph.D.[2]
Palida Sairatthong Patanapichai Ph.D.[3] Yada Cherajin B.S[4]

Abstract

The objective of this research is to investigate the necessary requirements for developing a training curriculum, develop the training curriculum, implement it, and evaluate the training program to enhance the ability to provide contraception counseling for adolescents among pre-service teacher students using the Taba framework. The research objectives include: 1) Studying the situation and necessary requirements for curriculum development by collecting data from 15 participants. 2) Defining the training objectives after studying and analyzing the requirements. 3) Selecting content. 4) Organizing and compiling content.
5) Choosing learning experiences that align with the course content and objectives. 6) Structuring the learning experiences and 7) Defining what will be assessed and the assessment methods.

The research findings indicate that the training program for enhancing the ability to provide contraception counseling for adolescents among pre-service teacher students includes curriculum principles, curriculum objectives, content structure, three learning units, instructional media, measurement tools, and evaluation. The curriculum's quality was checked and found to be highly suitable for actual implementation, based on expert opinions. Furthermore, the results of the experimental use of the curriculum with a sample group of 30 participants revealed that students who participated in the training program scored significantly higher in knowledge about contraception counseling for adolescents after completing the training program ($\overline{X}$ = 16.17, SD = 1.44) compared to before the training ($\overline{X}$ = 9.90, SD = 1.54), with statistical significance at the 0.001 level. and higher contraception counseling for adolescents' ability after completing the training program ($\overline{X}$ = 40.36, SD = 2.35) compared to before the training ($\overline{X}$ = 15.60, SD = 3.47), with statistical significance at the 0.001.

Keywords: training courses, contraceptive counseling, adolescents, teachers' professional students

[1*] Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Yala ,Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute
Corresponding author: E-mail: pimnatcha.sulaiman@gmail.com
[2] Instructor, Faculty of Education,Prince of Songkla University
[3] Instructor, Faculty of Education,Prince of Songkla University
[4] Instructor, Faculty of Education,Prince of Songkla University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

บทนำ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญอย่างหนึ่ง ตามข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่า อัตราการตั้งครรภ์วัยรุ่นในหญิงกลุ่มอายุ 15-19 ปี ลดลงจากเดิม โดยในปีงบประมาณ 2543 จาก 64.5 ต่อพันประชากร ลดลงเหลือ 41.3 ต่อพันประชากร [1] สำหรับประเทศไทยมีอัตราการคลอดบุตรมีชีพในหญิงกลุ่มอายุ 15-19 ปีต่อพันประชากร ในปีงบประมาณ 2561-2565 คือ 35.42, 28.53, 29.04, 25.34 และ 23.52 ตามลำดับ (เกณฑ์เป้าหมาย 34) ซึ่งจะเห็นได้ว่าอัตราการคลอดบุตรมีชีพมีจำนวนลดลง แต่ในทางกลับกันกลับพบว่า อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นกลับพบในเด็กที่มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ อย่างเห็นได้ชัด[2] ด้วยเหตุนี้การตั้งครรภ์วัยรุ่นจึงถือเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้นถือเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงอย่างมากทางสุขภาพ

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นถือเป็นการตั้งครรภ์ที่ส่งผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น เกิดภาวะแทรกซ้อนในระยะตั้งครรภ์ เกิดความเครียดจากการขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรและบางรายอาจต้องหยุดเรียน [2] ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการออกนโยบายการวางแผนครอบครัว นโยบายการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พร้อมทั้งออกพระราชบัญญัติการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เพื่อบังคับใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้งและให้การช่วยเหลือในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น และจากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีการปรับบทบาทของสถานศึกษาในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่เป็นเชิงรุกมากขึ้น อีกทั้งมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา [4] ทั้งในรูปแบบของการระบุเพศวิถีศึกษาเป็นสาระการเรียนรู้สำคัญในรายวิชาอื่น และแยกเป็นรายวิชาเพศวิถีศึกษา [5] แต่ก็ยังพบว่าการจัดการศึกษาเรื่องเพศวิถีศึกษายังไม่เหมาะสม[4,6] โดยพบว่าครูผู้สอนเพศวิถีศึกษายังมีการจัดการเรียนการสอนไม่ครอบคลุมทุกประเด็นของการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น บางรายไม่ได้รับการอบรมการสอนเพศวิถีศึกษา[7] ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาและนักเรียนไม่ได้รับความกระจ่างมากนัก [4] อีกทั้งการสอนของครูยังไม่เอื้อให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน [7] จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าครูคือบุคลากรที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังนั้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถในการสอน และการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน จึงถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นได้ ด้วยเหตุนี้การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดจึงถือเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อเข้าสู่สถาบันการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถือเป็นสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่มุ่งผลิตครูสู่สถานศึกษาต่าง ๆ จากการศึกษารายละเอียดของรายวิชาเรียนทั้งหมดของแขนงวิชาสุขศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาในโรงเรียน พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเพศศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต ปัญหาเกี่ยวกับเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การป้องกันปัญหาเกี่ยวกับเพศ พระราชบัญญัติการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร จึงเห็นได้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์ แต่ยังไม่ลงลึกในส่วนของการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู แขนงวิชาสุขศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาวิชาชีพครูในเรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นก่อนการออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อให้มีความรู้ และทักษะในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการคุมกำเนิดในวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

3. เพื่อทดลองใช้ และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นขั้นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น เพื่อนำมาสร้างเครื่องมือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลในแต่ละรายจนข้อมูลอิ่มตัว และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (trustworthiness) เป็นการตรวจสอบด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ทำการสรุปการสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลยืนยันความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตรวจสอบความถูกต้อง รวมทั้งยืนยันข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมหลังจากได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ จากนั้นจึงเลือกเนื้อหาสาระให้เหมาะสม จัดลำดับของเนื้อหาโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่ายของเนื้อหาสาระ คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล 2) การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

ระยะที่ 3 เพื่อใช้หลักสูตรและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ในการศึกษาครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาสภาพและความต้องการ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษา จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้ปฏิบัติงานวัยรุ่นในโรงเรียน จำนวน 2 คน และนักศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิตชั้นปี 3 แขนงวิชาสุขศึกษา จำนวน 10 คน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling method) ตามเกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria) ที่กำหนด คือ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน/การเรียนเรื่องการคุมกำเนิด และยินดีเข้าร่วมการวิจัย และมีเกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion Criteria) คือ ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน/การเรียนเรื่องการคุมกำเนิด หรือไม่สะดวกในการให้ข้อมูล และในการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายโดยใช้วิธีบอกต่อ (snowball)

2. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมฯ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิตชั้นปี 3 แขนงวิชาสุขศึกษา จำนวน 30 คน กำหนดเกณฑ์คัดเข้า ได้แก่ นักศึกษาศึกษาศาสตรบัณฑิตชั้นปี 3 แขนงวิชาสุขศึกษา และเกณฑ์คัดออก คือ นักศึกษาที่ไม่สามารถเข้าร่วมขั้นตอนการวิจัยได้จนเสร็จสิ้นการศึกษา จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยจับฉลาก

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น คือ หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย โครงสร้างหลักสูตรการสอน แผนการสอน และสื่อการสอนที่ใช้ในการฝึกอบรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์การสำรวจสภาพและความต้องการในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นจำนวน 3 ชุด ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ชุดที่ 1 สำหรับหัวหน้ากลุ่มสาระและอาจารย์ผู้สอนสาขาสุขศึกษา เท่ากับ 1.00 ชุดที่ 2 สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เท่ากับ 0.83 และชุดที่ 3 สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูวิชาเอกสุขศึกษา เท่ากับ 0.92

2) แบบประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรมีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.89

3) แบบประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครูผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการประเมินความสามารถในการให้คำปรึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 11 ข้อ ซึ่งมีคุณภาพ ด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่า Item Objective Congruence (IOC) เท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลโดยตรงเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง จำนวน 1- 2 ครั้ง จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว และทำการตรวจสอบความน่าเชื่อของข้อมูล โดยการส่งคืนข้อมูลแก่ผู้ให้ข้อมูล สรุปผลการสัมภาษณ์ ให้ผู้ให้ข้อมูลยืนยันความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพว่าตรงกันหรือไม่ รวมทั้งการยืนยันข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 ท่าน

ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ดำเนินการโดยการรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนสุขศึกษาในโรงเรียน อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ และสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูโดยการปฏิบัติการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมฝึกอบรม (One-group Pretest-Posttest) และแบบประเมินทักษะการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) นับความถี่ของคำ หรือข้อความ จำแนกแล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสรุปบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การตรวจสอบร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการหาค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วน

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

เบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประสิทธิผลของหลักสูตรเป็น 2 ส่วน คือ

- ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการเปรียบเทียบค่าคะแนนด้านความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดโดยใช้ pair t-test

- ด้านความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งการเปรียบเทียบค่าคะแนนด้านความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นโดยใช้ pair t-test

ผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ทั้งสิ้น 3 ส่วน ดังนี้

ผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่อง การคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนสุขศึกษา จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้ปฏิบัติงานวัยรุ่นในโรงเรียน จำนวน 2 คน นักศึกษาแขนงวิชาสุขศึกษา จำนวน 10 คน สามารถสรุปสภาพและความต้องการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนสุขศึกษา จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้ปฏิบัติงานวัยรุ่นในโรงเรียน จำนวน 2 คน นักศึกษาแขนงวิชาสุขศึกษา จำนวน 10 คน ได้ผลการศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งสิ้น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 สภาพเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น จำแนกเป็นประเด็นย่อย ๆ ดังนี้

1. สภาพการจัดการในโรงเรียนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น พบว่า ลักษณะของโรงเรียนมีผลทำให้การจัดการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน กล่าวคือ ภาพรวมของโรงเรียนส่วนใหญ่บุคลากรในโรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยมากมองไม่เห็นปัญหาที่แท้จริงที่เกี่ยวกับการตั้งครรภ์วัยรุ่นโดยเฉพาะโรงเรียนสอนศาสนา ทำให้การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์วัยรุ่นไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหาร นอกจากนี้ในส่วนของครูผู้สอนที่ไม่เห็นปัญหาอย่างแท้จริงส่งผลให้มีการจัดการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นไม่ได้รับการแก้ไขที่ตรงประเด็นปัญหาที่แท้จริง เช่น มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดอยู่ในคาบเรียนสุขศึกษาเท่านั้น ขาดการคัดกรองในเชิงรุก เช่น การคัดกรองนักเรียนที่มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ ทำให้รับรู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในโรงเรียนเมื่อมีปัญหาไปแล้ว

2. สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นของครู พบว่า

2.1 ด้านเนื้อหาที่สอนเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ยังไม่ครอบคลุมถึงขั้นการนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ด้านการคุมกำเนิดที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น เรื่องกฎหมายที่มีการให้เสรีภาพเด็กในการเลือกวิธีการคุมกำเนิดด้วยตนเองมากขึ้น อีกทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุมกำเนิดมีการเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น ในอดีตจะเป็นการใช้ถุงยางอนามัย การใช้ยาคุมกำเนิด แต่ในปัจจุบันมีการเพิ่มชนิดของการคุมกำเนิดในวัยรุ่นมากขึ้นทั้งห่วงอนามัย หรือการฝังยาคุมกำเนิด ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ครูขาดความมั่นใจในการสอนเรื่องการคุมกำเนิด ทำให้การสอนของครูในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นการบอกเฉพาะวิธีการใช้ แต่ไม่ได้บอกข้อจำกัดทำให้ผู้เข้า

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

อบรมไม่สามารถเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดได้อย่างเหมาะสม และเนื้อหาที่ใช้สอนส่วนใหญ่เป็นการให้คำแนะนำในเรื่องถุงยางอนามัย การนับวันเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดในการสอนเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น

2.2 ลักษณะส่วนบุคคลและทัศนคติของครู ครูสุขศึกษาส่วนมากมีการสอนในเรื่องคุมกำเนิด แต่การสอนไม่มีเจาะลึกถึงการนำไปใช้ตามสภาพจริงของปัญหา ซึ่งเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ ครูผู้สอนเป็นเพศตรงข้าม และทัศนคติของครูต่อการสอนเรื่องเพศศึกษา กล่าวคือ ครูเพศชายไม่กล้าสอนนักเรียนหญิง และครูผู้หญิงไม่กล้าสอนนักเรียนชาย และด้านทัศนคติของครู พบว่า ครูโดยมากมีทัศนคติว่าในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นว่าควรสอนเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าการป้องกันการตั้งครรภ์ เพราะมีแนวคิดว่าการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ถือเป็นการป้องกันการตั้งครรภ์วัยรุ่นตั้งแต่ต้นทาง ส่วนการคุมกำเนิดในวัยรุ่นนั้น ถือเป็นการป้องกันปลายทาง อีกทั้งยังคิดว่าการสอนเรื่องการคุมกำเนิดนั้น ถือเป็นการชี้นำให้เด็กมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากขึ้น อาจทำให้นักเรียนไม่ตระหนักว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นเรื่องที่ควรหยุด เพราะสามารถป้องกันตนเองได้ ทำให้เนื้อหาการสอนของครูเน้นเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ส่งผลให้น้ำหนักของชั่วโมงโดยมากเน้นในเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าการป้องกันการตั้งครรภ์ ส่งผลให้การสอนเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นไม่เจาะลึกมากนัก และมีการจำกัดเนื้อหาบางส่วนไว้

2.3 บทบาทของครูในการสอนการคุมกำเนิดในวัยรุ่น โดยมากการสอนของครูเป็นในลักษณะของการสอนมากกว่าการให้คำปรึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความไว้วางใจในการขอคำปรึกษาในเรื่องการคุมกำเนิด

2.4 ความรู้ด้านการประเมินกลุ่มเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ และทักษะการเข้าถึงกลุ่มเสี่ยง พบว่าโดยมากครูที่ทำงานเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้ในเรื่องการประเมินกลุ่มเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และไม่ทราบว่าประเมินอย่างไร โดยมากจะเป็นการพูดรวม ๆ ในห้องเรียน ในกรณีที่ทราบว่านักเรียนคนใดเป็นกลุ่มเสี่ยงก็ไม่ทราบว่าจะเข้าถึงผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจ

ประเด็นที่ 2 ด้านความต้องการในการอบรมการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น จำแนกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้แก่ ความต้องการด้านความรู้ ด้านเนื้อหา สื่อการสอน และการปฏิบัติการให้คำปรึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.ด้านความต้องการในการพัฒนาความรู้เรื่องการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น พบว่า ความรู้ความสามารถที่นักศึกษาวิชาชีพครูควรมีก่อนจบการศึกษา ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดในวัยรุ่น การประเมินนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ทักษะการเข้าถึงกลุ่มเสี่ยง การให้คำปรึกษาและการสร้างความไว้วางใจ รวมทั้งการส่งต่อผู้เรียนที่มีความเสี่ยง

2. เนื้อหา ระยะเวลา และสื่อที่ต้องการในการอบรมการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น ประกอบด้วย

- ด้านเนื้อหาสาระ : ควรครอบคลุมในเรื่องหลักการเลือกวิธีการคุมกำเนิดในวัยรุ่น วิธีการคุมกำเนิดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น ใช้ระยะเวลา ประมาณ 4 ชั่วโมง การใช้แบบประเมินวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ การส่งต่อวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ ใช้ระยะเวลา ประมาณ 3 ชั่วโมง และการให้คำปรึกษา ประมาณ 2-3 ชั่วโมง ส่วนในภาคปฏิบัติในเรื่องการให้คำปรึกษาและการสร้างความไว้วางใจ ใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 วัน

- ด้านวิธีการในการจัดอบรม/ กิจกรรมการเรียนรู้ : ในเรื่องการคุมกำเนิดควรเป็นการบรรยายแบบมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการคุมกำเนิดในวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในวัยรุ่น จากนั้นควรมีการใช้บทบาทสมมุติในเรื่องการประเมินกลุ่มเสี่ยง การเข้าถึงกลุ่มเสี่ยง ส่วนการให้คำปรึกษาและการส่งต่อกรณีมีปัญหา ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการสาธิตการให้คำปรึกษา และให้ผู้เข้าอบรมฝึกโดยการสาธิตย้อนกลับ หรืออาจเป็นการสอนโดยการใช้บทบาทสมมุติ

- ด้านสื่อประกอบการอบรมในหลักสูตร: ในเรื่องการคุมกำเนิดต้องการสื่อการสอนที่ต้องการเป็นสื่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไปรวมทั้งโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนที่มีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เรื่องการให้ความรู้ในเรื่องการประเมินกลุ่มเสี่ยง การเข้าถึงกลุ่มเสี่ยง พร้อมทั้งการส่งต่อ ต้องการเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงของ

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

กลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ และการแนะนำแหล่งบริการที่ใช้ในการส่งต่อ ส่วนเรื่องการให้คำปรึกษาและการสร้างความไว้วางใจต้องการใช้เป็นใบงานสถานการณ์ที่ต้องใช้ในการฝึกอบรมที่หลากหลาย

ผลการวิจัยในระยะที่ 2 ผลการพัฒนาร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำแนกเป็นหน่วยที่ 1 การคุมกำเนิดในวัยรุ่น ประกอบด้วย การใช้แบบประเมินวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ หลักการเลือกวิธีการคุมกำเนิดในวัยรุ่น วิธีการคุมกำเนิดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น และการส่งต่อวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ จำนวน 4 ชั่วโมง (ภาคทฤษฎี 3 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 1 ชั่วโมง) หน่วยที่ 2 การให้คำปรึกษา ประกอบด้วย หลักการและกระบวนการให้คำปรึกษา คุณลักษณะของครูผู้ให้คำปรึกษา ขั้นตอนการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษา จำนวน 3 ชั่วโมง (ภาคทฤษฎี 2 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 1 ชั่วโมง) และหน่วยที่ 3 การปฏิบัติการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น จำนวน 7 ชั่วโมง

ผลการวิจัยในระยะที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สามารถจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น และความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดคือ

1. ด้านความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้หลังผ่านหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 16.17, SD = 1.44) สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ($\overline{X}$ = 9.90, SD = 1.54) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นระหว่างก่อนและหลังเข้าฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (n=30)

ความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		*t*	*p-value*
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD		
1. เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น	5.27	0.74	9.50	0.67	24.79***	0.000
2. เรื่องการให้คำปรึกษา	4.63	1.16	6.67	0.84	11.14***	0.000
ความรู้เรื่องการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นโดยรวม	9.90	1.54	16.17	1.44	35.01***	0.000

*** $p < .001$

2. ด้านความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีค่าคะแนนเฉลี่ยความ สามารถหลังผ่านหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ($\overline{X}$ = 40.36, SD = 2.35) สูงกว่าก่อนการฝึกอบรม ($\overline{X}$ = 15.60, SD = 3.47) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังตารางที่ 2

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นระหว่างก่อนและหลังเข้าฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (n=30)

ความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		*t*	*p-value*
	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD		
ความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น	15.60	3.47	40.36	2.23	35.75***	0.000

*** $p < .001$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบประเด็นความต้องการ คือ ด้านความรู้ความสามารถที่นักศึกษาวิชาชีพครูควรมีก่อนจบการศึกษา ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุมกำเนิดในวัยรุ่น การประเมินนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ทักษะการเข้าถึงกลุ่มเสี่ยง การให้คำปรึกษาและการสร้างความไว้วางใจ รวมทั้งการส่งต่อนักเรียนที่มีความเสี่ยง โดยมีเนื้อหา ระยะเวลา และสื่อที่ต้องการในการอบรมเรื่องการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น ใน 3 เรื่อง คือ (1) เรื่องการคุมกำเนิด โดยให้เป็นการบรรยายแบบมีส่วนร่วม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการคุมกำเนิดในวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในวัยรุ่น ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 ชั่วโมง โดยสื่อการสอนที่ต้องการเป็นสื่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไปรวมทั้งโรงเรียนทั่วไปและโรงเรียนที่มีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม (2) การให้ความรู้ในเรื่องการประเมินกลุ่มเสี่ยง การเข้าถึงกลุ่มเสี่ยง พร้อมทั้งการส่งต่อกรณีที่มีปัญหา กิจกรรมเป็นการใช้บทบาทสมมุติโดยใช้ระยะเวลา ประมาณ 3 ชั่วโมง สื่อที่ต้องการ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงของกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ และการแนะนำแหล่งบริการที่ใช้ในการส่งต่อ (3) การให้คำปรึกษาและการสร้างความไว้วางใจ ใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 วัน ประกอบด้วยการบรรยายเกี่ยวกับหลักการให้คำปรึกษาประมาณ 2-3 ชั่วโมง และเป็นการฝึกปฏิบัติในเรื่องการให้คำปรึกษา สอนโดยใช้การสาธิตการให้คำปรึกษา และให้ผู้เข้าอบรมฝึกโดยการสาธิตย้อนกลับหรืออาจเป็นการสอนโดยการใช้บทบาทสมมุติ ทั้งนี้เนื่องจากพบว่า ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาไม่ได้รับการอบรมการสอนเพศวิถีศึกษา หรือยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็น ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอนเรื่องเพศวิ ถีศึกษา การพัฒนาในเรื่องความรู้ให้กับครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพปัญหาของครู ดังการศึกษาของชนิดาภา ขอสุขวรกุล และคณะ[7] ที่พบว่า ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาควรได้รับการสอนในด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนที่ทันสมัย และครบถ้วนทุกประเด็น เพื่อเอื้อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับการศึกษาของบุญเลี้ยง ทุมทอง [4] ที่กล่าวว่า การที่ครูขาดความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิด ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษา ส่งผลให้เนื้อหาบางเรื่องนักเรียนไม่ได้รับความกระจ่าง ด้วยเหตุนี้ การส่งเสริมความรู้ให้ครูในเรื่องการคุมกำเนิด จะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาและนักเรียนได้รับความกระจ่างเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติได้ [4,7]

2. พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิด สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ควรประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 3 หน่วย การเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จำแนกเป็น หน่วยที่ 1 การคุมกำเนิดในวัยรุ่น ประกอบด้วย การใช้แบบประเมินวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

หลักการเลือกวิธีการคุมกำเนิดในวัยรุ่น วิธีการคุมกำเนิดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น และการส่งต่อวัยรุ่นที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ จำนวน 4 ชั่วโมง เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ในด้านการคุมกำเนิดของนักศึกษาวิชาชีพครูให้ครบถ้วน ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ได้ หน่วยที่ 2 การให้คำปรึกษา ประกอบด้วย หลักการและกระบวนการให้คำปรึกษา คุณลักษณะของครูผู้ให้คำปรึกษา ขั้นตอนการให้คำปรึกษา และทักษะการให้คำปรึกษา จำนวน 3 ชั่วโมง และหน่วยที่ 3 การปฏิบัติการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น จำนวน 7 ชั่วโมง โดยมีรูปแบบการสอนเป็นกรณีศึกษา การใช้บทบาทสมมุติ เป็นต้น เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรทั้งทางด้านความรู้ และด้านการปฏิบัติ โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับกมล โพธิเย็น[9] ได้กล่าวว่า การเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ต้องเน้นบทบาทของผู้เรียนให้มาก ให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ และได้คิดในสิ่งที่ทำลงไปเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน จากเกิดการเรียนรู้ผ่านการกระทำ (Learning by doing) และเกิดการกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Doing by learning) จนสามารถปฏิบัติได้

3.ทดลองใช้ และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และมีความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ สามารถอธิบายผลของการศึกษาได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ครั้งนี้ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในหลายด้านทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติควบคู่กันไป อีกทั้งผู้เข้าอบรมยังมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการเรียนรู้ผ่านการกระทำ (Doing) มากกว่าความรู้ (Knowing) เกิดการเรียนรู้ผ่านการกระทำ (Learning by doing) และเกิดการกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (Doing by learning) โดยพิจารณาได้จากหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยที่มีองค์ประกอบการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จากการใช้บทบาทสมมุติ และการใช้กรณีศึกษา เป็นไปตามปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งทิศนา แขมมณี[8] ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการกระทำจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการทดลองทำ และการกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้จากที่เรียนรู้ทั้งหมด โดยการกระทำในสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับความรู้

ประเด็นที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนการรู้ของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่น สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ในการศึกษาครั้งนี้เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการสำรวจความต้องการในการจัดการเรียนรู้จาก 3 ส่วน คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาจารย์ผู้สอนสาธารณสุข และนักศึกษาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาสุขศึกษา และมีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เข้าอบรม ทำให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงเป็นตามความต้องการของผู้เข้าอบรมที่ต้องการได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่ต้องการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของโกมล โพธิเย็น[9] ที่กล่าวว่าการได้เรียนรู้ตามความสนใจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ และค้นพบองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองหลังจากการเข้ากลุ่มตามความสนใจอีกทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสรรกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียนเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ไม่เกิดความขัดแย้งในวิธีการเรียนรู้

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566) Vol.6 No.3 (September– December 2023)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

สถาบันการศึกษาที่ผลิตนักศึกษาวิชาชีพครูควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูไปใช้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ในการเตรียมความพร้อมก่อนออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาวิชาชีพครูทุกท่านมีความสามารถในการให้คำปรึกษาได้ แต่ทั้งนี้ในการนำไปใช้นั้น พบปัญหาอุปสรรคในเรื่องระยะเวลาการฝึกปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนด จึงอาจต้องมีการเพิ่มจำนวนระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาเรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูไปใช้กับครูในสถานศึกษา และมีการติดตามผลของความคงทนด้านความรู้และความสามารถในการให้คำปรึกษา เรื่องการคุมกำเนิดในวัยรุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. Organization WHO. Adolescent pregnancy, 2023 Available from: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-pregnancy.
2. รายงานตัวบ่งชี้สุขภาพ. รายงานการตั้งครรภ์วัยรุ่น, 2565 Available from: http://healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi/index2/.
3. สุภรณ์ สมศรี. ประสิทธิผลของโปรแกรมป้องกันการตั้งครรภ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา. 2565;7:1-13.
4. บุญเลี้ยง ทุมทอง. การพัฒนาวิธีการสอนของครูโดยความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง เพศศึกษาและโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 2557;6:89-99.
5. พราวดี ประทุมชาติ, อนุวัต ชัยเกียรติธรรม, กนกพร ทองสอดแสง. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบ Walk Rally ของครูผู้สอนเพศศึกษา. มนุษยสังคมสาร. 2562;17:275-92.
6. พัทยา แก้วสาร, นภาเพ็ญ จันขัมมา. การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นกลุ่มนักเรียนประถมปลาย. วารสารสงขลานครินทร์. 2564;41:101-10.
7. ชนิดาภา ขอสุขวรกุล, ชาติชาย ม่วงปฐม, จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต, สุภัทรา วันเพ็ญ. การศึกษาปัญหาและความต้องการที่จำเป็นเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสาริชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 2565;16:171-83.
8. ทิศนา แขมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2561.
9. โกมล โพธิเย็น. Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2564;19:11-28.